

ULOGA NP PLITVIČKA JEZERA U RAZVOJU TURIZMA LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE

Matovina, Ivica

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of
Sibenik / Veleučilište u Šibeniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:143:181453>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-25**

Repository / Repozitorij:

[VUS REPOSITORY - Repozitorij završnih radova
Veleučilišta u Šibeniku](#)

**VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL MENADŽMENT
STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT**

Ivica Matovina

**ULOGA NP PLITVIČKA JEZERA U RAZVOJU
TURIZMA LIČKO-SENJSKE ŽUPANIJE
Završni rad**

Šibenik, 2018.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
ODJEL MENADŽMENT
STRUČNI STUDIJ MENADŽMENT

ULOGA NP PLITVIČKA JEZERA U RAZVOJU
TURIZMA LIČKO-SENSJSKE ŽUPANIJE

Završni rad

Kolegij: Turističke agencije i turooperatori

Mentor: Mili Razović, dr. sc.

Student: Ivica Matovina

Matični broj studenta: 1219053108

Šibenik, rujan 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA	2
2.1. Geoprometni položaj i zemljopisna obilježja	2
2.2. Demografija	3
2.3. Prometna infrastruktura	4
2.4. Gospodarstvo	5
2.5. Turizam i turistička infrastruktura	5
3. NP PLITVIČKA JEZERA I TURIZAM LSŽ	6
3.1. Prirodna baština	8
3.1.1. Geologija i hidrologija	8
3.1.2. Fauna	10
3.1.3. Flora	12
3.1.4. Ostale kategorije zaštićenih područja	13
3.2. Kulturno-povijesna baština	13
3.3. Programi i aktivnosti	14
3.4. Turističko-ugostiteljski objekti	16
3.5. Turistički promet	17
3.5.1. Posjetitelji NP	17
3.5.2. Struktura gostiju NP	19
3.5.3. Smještajni objekti	20
3.5.4. Turističke zajednice LSŽ	21
4. TEMELJNE MJERE I CILJEVI UPRAVLJANJA PARKOM	24
4.1. Ciljevi i mjere	24
4.1.1. Biološka raznolikost i kulturna baština	24
4.1.2. Marketing	25
4.1.3. Infrastruktura i stanovništvo	27
4.2. Zoniranje područja	28
5. ZAKLJUČAK	30
LITERATURA	31
POPIS SLIKA	33
POPIS TABLICA	34
POPIS GRAFIKONA	35

ULOGA NP PLITVIČKA JEZERA U RAZVOJU TURIZMA LIČKO- SENJSKE ŽUPANIJE

IVICA MATOVINA

Mukinje 35, Plitvička jezera; imatovina@vus.hr

Sažetak rada:

Nacionalni Park Plitvička jezera najstariji je i najveći nacionalni park RH. Plitvička jezera proglašena su nacionalnim parkom još 1949. godine, a sastoje se od 16 jezera podijeljenih na Gornja i Donja jezera. Najveća jezera Parka su Prošćansko jezero i jezero Kozjak. Nacionalni park je od 1979. godine na UNESCO-voj Listi svjetske baštine, a razlog uvrštavanja je specifičan proces osedavanja kojim su i nastala sama jezera. U Parku je zabilježeno 114 speleoloških objekata među kojima se ističu jama Čudinka i jama na Vršiću. Na ovom je području zabilježeno preko 1400 biljnih vrsta, a u staništima Parka prebitavaju i brojne životinjske vrste. Plitvička jezera imaju poseban utjecaj na turizam Ličko-senjske županije. Park bilježi velik broj dolazaka gostiju i to posebice tijekom ljetnih mjeseci. Na području Parka i njegovom neposrednom okruženju nalazi se niz smještajnih objekata kao što su hoteli, kampovi i sl. koji bilježe vrlo dobre rezultate. U cilju daljnjeg zadržavanja kvalitete Parka nužno je provođenje mjera za njegovo očuvanje.

(35 stranica/ 8 slika/ 6 tablica/ 22 literaturna navoda/ jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u: Knjižnici Veleučilišta u Šibeniku

Ključne riječi: Ličko-senjska županija, NP Plitvička jezera, turizam

Mentor: Mili Razović, dr. sc.

Rad je prihvaćen za obranu:

THE ROLE OF THE PLITVICE LAKES NP IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN LIKA-SENJ COUNTY

IVICA MATOVINA

Mukinje 35, Plitvička jezera; imatovina@vus.hr

Abstract:

Plitvice Lakes National Park is the oldest and largest national park of the Republic of Croatia. Plitvice Lakes were proclaimed a national park in 1949 and consist of 16 lakes divided into Upper and Lower Lakes. The biggest lakes in the Park are Prošćansko lake and lake Kozjak. The National park has been listed on UNESCO World Heritage List since 1979 and the reason for listing is the specific process of calcification that made the lakes. There are 114 speleological facilities in the Park, among which the most known are the Čudinka pit and the Vršić pit. Over 1400 plant species have been recorded in this area and numerous animal species are found in Park habitats. Plitvice Lakes have a special impact on Lika-Senj tourism. The park records a large number of guest arrivals, especially during the summer months. There are a number of accommodation facilities in the area of the Park and its immediate surroundings such as hotels, camps etc. with a very good results. In order to maintain the quality of the Park in the future, it is necessary to carry out measures for its preservation.

(35 pages/ 8 figures/ 6 tables/ 22 references/ original in Croatian language)

Paper deposited in: Library of Polytechnic of Šibenik

Keywords: Lika-senj County, Plitvice Lakes NP, tourism

Supervisor: Mili Razović, dr. sc.

Paper accepted:

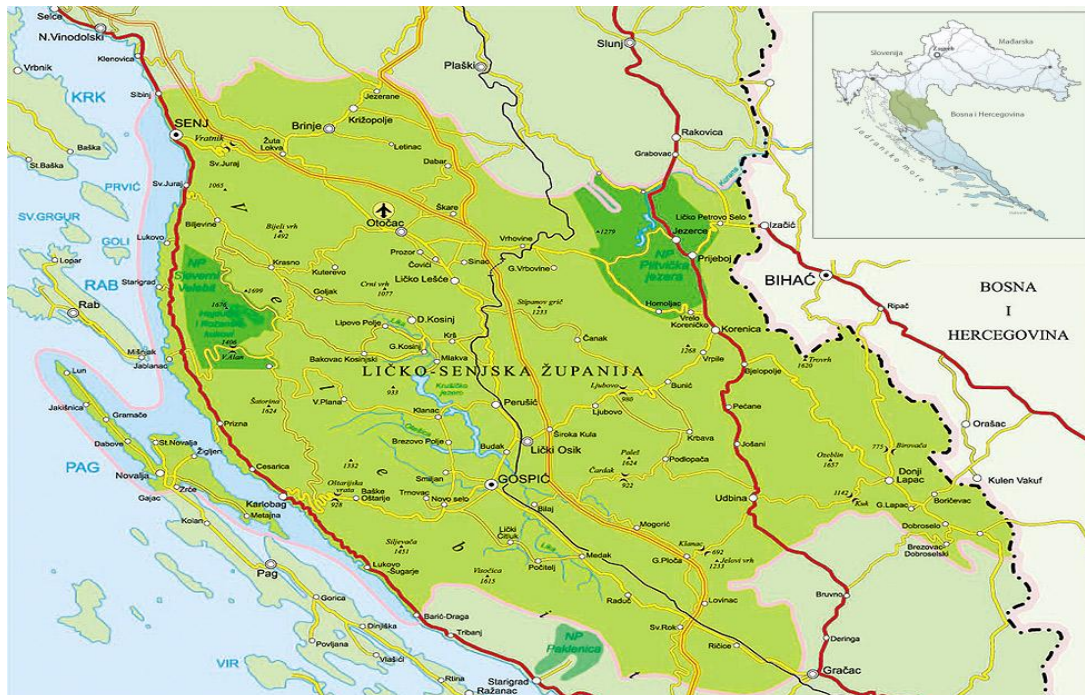
1. UVOD

U ovom radu biti će riječ o utjecaju i ulozi NP Plitvička jezera na razvoj turizma Ličko-senjske županije. Naime, NP Plitvička jezera predstavlja atrakcijsku osnovu na kojoj se u velikoj mjeri temelje gospodarski razvoj i turizam Ličko-senjske županije. Svojim ljepotama NP privlači sve veći broj inozemnih, ali i domaćih gostiju koji se, željni mira u čistoj i netakutoj prirodi, žele odmaknuti od središta gradova i doživjeti čari koje Plitvička jezera nude. Vodeći se činjenicom da se zahvaljujući turizmu Ličko-senjska županija sve više razvija i napreduje, nameće se nužnost daljnjeg iskorištavanja ovog specifičnog lokaliteta koji je već duže vrijeme prepoznat od strane gostiju. Svojim direktnim, ali i indirektnim utjecajem u pogledu sve veće apartmanizacije i izgradnje dodatnih hotela, mogućnosti razvoja poljoprivrede i sl., turizam Ličko-senjske županije dobiva na sve većoj važnosti. Ipak, pri razvijanju strategije vezane uz razvoj Ličko-senjske županije kao županije koja se ističe svojim netaknutim prirodnim bogatstvom, potrebno je voditi računa o zaštiti cjelokupnog okoliša, a posebice NP Plitvička jezera. Svojim atrakcijskim značajkama Plitvička jezera ne samo da privlače turiste tijekom ljetnih mjeseci, već i u ostatku godine, što još više naglašava vrijednost ovog Nacionalnog parka.

Rad je pisan induktivno-deduktivnom metodom i sastoji se od 3 glavna dijela. Prvi dio rada odnosi se na opće podatke vezane uz Ličko-senjsku županiju, njena geografska, demografska i ostala obilježja. Drugi dio rada bazira se na NP Plitvička jezera, odnosno na prirodnim, kulturno-povijesnim i drugim osobitostima Parka, programima i aktivnostima Parka te utjecaju na turizam cjelokupne Županije. U trećem je dijelu riječ o načinima i mogućnostima daljnje eksploatacije Nacionalnog parka u skladu sa načelima održivog razvoja.

2. LIČKO-SENSJSKA ŽUPANIJA

Slika 2.1. Ličko-senjska županija

Izvor: <http://visit-lika.com/page/karta>, 26.08.2018.

2.1. Geoprometni položaj i zemljopisna obilježja

Na području Ličko-senjske županije nalaze se četiri grada i osam općina. Gradovi županije su Gospić, Novalja, Otočac i Senj, a općine su Brinje, Donji Lapac, Karlobag, Lovinac, Perušić, Plitvička Jezera, Udbina i Vrhovine. Središte županije je Grad Gospić. Ličko-senjska županija nalazi se između tri županije, i to Primorsko-goranske, Karlovačke i Zadarske, a na istoku i BiH. Zahvaljujući svom položaju, Ličko-senjska županija predstavlja sponu između istarsko-rijčkog i unutrašnjeg dijela RH s jadranskim priobaljem. Svojom površinom, Ličko-senjska županija je najveća teritorijalna jedinica RH te zauzima 9,45% kopnenog teritorija države. Na Županiju veliki utjecaj imaju i velika gradska središta poput Rijeke, Karlovca i Zadra. Ličko-senjska županija ima funkciju geoprometnog križišta, a njen kontinentski dio pripada geostrateškoj jezgri Hrvatske. Županija ima potencijale u vidu poljoprivrednih površina, šuma, voda i turistički vrijednih područja, nacionalnih parkova, parkova prirode, krških rijeka i sl. Posebnu važnost ima Velebit sa dva nacionalna parka koji razdvaja Županiju na primorski i kontinentalni dio. U ličkoj gorsko-krškoj zavali nalaze se rijeke Gacka, Lika, Una i Korana. Gledajući broj zaštićenih prirodnih objekata i lokaliteta, Županija ima vodeće mjesto u RH. U važnije zaštićene lokalitete Županije ubrajaju se NP Plitvička jezera, NP Sjeverni Velebit, NP

Paklenica te park prirode Velebit. S obzirom na reljef, klimu i ostale značajke razlikuju se tri osnovna područja – otočko, priobalno i unutrašnje brdsko-planinsko sa značajnim razlikama u stanovništvu, naseljenosti, gospodarstvu i dr. Najvažniji razvojni resurs županije čine upravo prirodne ljepote i očuvani okoliš otočko-obalnog i gorsko-planinskog prostora.¹

2.2. Demografija

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Županija je imala 50.927 stanovnika, što predstavlja smanjenje od oko 5,2% u odnosu na popis iz 2001. godine prema kojem je Županija imala 53.667 stanovnika. Ličko-senjska županija također bilježi smanjenje gustoće naseljenosti sa 10,03 stanovnika na kilometar kvadratni na 9,52, što je čini najrjeđom naseljenom županijom u RH. Gustoća naseljenosti Županije je ispod prosjeka za Republiku Hrvatsku u kojoj prosječna gustoća naseljenosti iznosi 75,16 st/km².² Krajem 19. st. u Ličko-senjskoj županiji živjelo je 187.000 stanovnika, no u 20. st., a ponajviše između 1991. i 2001. godine, dolazi do velikog pada broja stanovnika. Većina stanovnika Županije koncentrirana je u gradovima. Gradovi Županije imaju veću gustoću stanovništva od općina i bilježe njeno manje smanjenje u odnosu na općine. Prema popisu iz 2001. godine radni kontingent Županije činio je 57,6 stanovnika, što je u okvirima RH ispodprosječan podatak, dok su žene u reproduktivnoj dobi činile 20% ukupnog broja stanovništva Županije. Prema indeksu starenja, u istom razdoblju u Ličko-senjskoj županiji bilo je 45,7% više osoba starijih od 60 godina od osoba dobi između 0 i 19 godina. Prosječna starosna dob u Županiji 2001. godine bila je 43 godine, dok je prosjek RH bio 39,3 godine. Populacija u Županiji je stara s niskim trendom pomlađivanja, što utječe na tržište rada i gospodarski razvoj. I postotak osoba sa srednjim, višim i visokim obrazovanjem nepovoljniji je od prosjeka RH. Grad Gospić, kao središte županije, predstavlja i najveće središte rada i usluga u Županiji. Broj zaposlenih osoba u Županiji 2009. godine iznosio je 13.638 osoba. Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po radniku u 2008. godini iznosila je 4.461,00 kn što je 13,8% niže od prosjeka RH. Dnevne migracije radi obavljanja zanimanja najizraženije su na području grada Gospića. Od 2004. do 2009. godine smanjen je broj nezaposlenih u Županiji za 14,2%.³

¹ LIRA, „Županijska razvojna strategija Ličko-senjske županije 2011.-2013.“, Gospić, 2010., str. 17-18

² <https://www.licko-senjska.hr/index.php/o-zupaniji/opci-podatci>, 26.08.2018.

³ LIRA, op. cit., 2010., str. 38-43

2.3. Prometna infrastruktura

Prometni potencijal u pogledu cestovnog prometa predstavlja autocesta koja prolazi kroz Ličko-senjsku županiju duljine 119,3 km sa oko 7 km priključnih cesta. U periodu od 2003. do 2007. izgrađeno je ukupno 138,3 km autoceste čime su podignuti standard i gustoća cestovne mreže u Županiji. Željeznički promet ima u razvoju ovog područja veliko značenje i dugu tradiciju. Osnovna željeznička pruga je magistralna pomoćna željeznička pruga Ogulin – Knin – Split sa dužinom od 107 km na području Županije. Za razliku od prijašnjih godina kada je bila zapostavljena na uštrb unskoj željezničkoj pruzi, lička pruga je u RH postala strategijska odrednica razvoja ove vrste prometa u državi. Na području Županije su i dvije zračne luke korištene za športske potrebe – Udbina i Otočac te dio zračne luke Željava na granici s BiH. Zračna luka Udbina omogućuje smještanje triju zrakoplova tipa ATR – 72. Aerodrom Otočac namijenjen je prometu športsko-turističkih zrakoplova, avio-taksija, jedrilica i sličnih prometnih sredstava. Zračna luka Željava je ranije korištena u vojno svrhe, no danas je njena namjena neizvjesna jer se jedan dio luke nalazi u BiH. Pomorski promet ima tradiciju na ovim prostorima u pogledu luka Karlobag i Senj. No, povezivanjem luke Rijeka s Europom spomenute luke izgubile su veće značenje. Ličko-senjska županija kontinuirano razvija i telekomunikacijski promet izgradnjom i postavljenjem elektroničke komunikacijske infrastrukture. Na području Županije posluju 32 poštanska ureda, no daljnji razvoj elektroničkih komunikacija zahtijeva prostor za izgradnju dodatnih poslovnih zgrada.⁴

Tablica 2.3.1. Prometna povezanost LSŽ

PROMETNA POVEZANOST	ZNAČAJKE
Cestovni promet	- autocesta Zagreb-Split - 3 brze ceste i 18 državnih cesta - planirana Jadranska autocesta
Željeznički promet	- pruga Ogulin-Gospić-Knin - pruga Sunja-Bihać-Knin
Zračni promet	- zračne luke Udbina i Željava - planirani aerodrom Otočac
Pomorski promet	- luke Senj, Prizna, Žigljen i dr. - luke nautičkog turizma: Senj, Karlobag i dr. - športske luke Senj, Sv. Juraj, Cesarica i ostale

Izvor: Izrađeno prema: LIRA, op. cit., 2010., str. 27-31

⁴ LIRA, op. cit., 2010., str. 27-31

2.4. Gospodarstvo

Ličko-senjska županija je 2013. godine imala BDP po stanovniku u iznosu od 59.384 kune, što je 23,3% niže od prosjeka RH. U Županiji je u 2014. godini bilo 10.378 zaposlenih u pravnim osobama, odnosno 4,3% više zaposlenih nego 2011. godine. Prema podacima iz 2014. godine stopa nezaposlenosti u Ličko-senjskoj županiji iznosila je 22,4%.⁵ Ličko-senjska županija pripada slabo razvijenim regijama i 2007. godine zaostajala je za prosjekom Hrvatske 17%, a za prosjekom Europske unije oko 50%. U strukturi BDP-a Županije prevladavaju djelatnosti javne uprave i obrane, socijalnog osiguranja, zdravstva i ostalih društvenih djelatnosti, rudarstva i prerađivačke industrije te financijskog posredovanja, poslovanja nekretninama i iznajmljivanja. U odnosu na RH i Jadransku Hrvatsku, Županija ima iznadprosječan udio u BDP-u u djelatnostima poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, građevinarstva i javne uprave, dok se niži udio odnosi na djelatnosti trgovine, financijskog poslovanja i poslovanja nekretninama. Kao i u ostalim dijelovima Hrvatske, i u Ličko-senjskoj županiji postoje razlike u gospodarskom razvoju. Najveći razvoj bilježe gradovi (Gospić, Novalja, Otočac, Senj), dok su općine slabije razvijene. Izuzetak među općinama predstavlja Općina Plitvička jezera sa pojedinim pokazateljima iznad prosjeka Županije (indeks starenja i prosječna stopa nezaposlenosti). Razlike u razvijenosti vidljive su i po pokazateljima ukupnih prihoda trgovačkih društava po stanovniku koji su najveći u općini Perušić, gradu Novalji i općini Plitvička jezera, a najmanji u općinama Donji Lapac i Vrhovine. Prema pokazateljima razvijenosti, Županija je u 2009. godini bilježila ispodprosječne rezultate, odnosno imala je najniži prihod i ostvareni izvoz po stanovniku. Izravna strana ulaganja u Županiji od 1999. do 2009. iznosila su tek 189 eura po stanovniku, dok je na razini RH ova vrijednost iznosila 4.963 eura po stanovniku.⁶

2.5. Turizam i turistička infrastruktura

Turizam i turistička ponuda Ličko-senjske županije zasnivaju se na prirodnim i kulturnim resursima. U Županiji su razvijene određene vrste turizma kao što su stacionarni turizam (Novalja, Senj, Karlobag, NP Plitvička jezera), lovni turizam (veći dio Županije), ribolovni turizam (uz rijeke Gacku, Liku, Unu, Koranu i dr.), vjerski turizam (Krasno), seoski turizam (područje Velebita i Gackog polja), rekreativni turizam (planinarenje, kupanje, sportsko

⁵ LIRA, „Županijska razvojna strategija Ličko-senjske županije 2016.- 2020. – nacrta“, str. 35-37, <http://www.lsz-lira.hr/index/zupanijska-razvojna-strategija>, 25.08.2018.

⁶ LIRA, op.cit., 2010., str. 55-69

ronjenje i sl.) te tranzitni nautički turizam na čitavom morskom području. Također je prisutan i aero-turizam, koji se vezuje uz aerodrome u Udbini i Otočcu, a podrazumijeva letenje sportskim avionima, jedrilicama i sl.⁷ Može se reći da turistički potencijal Županije nije zadovoljavajuće iskorišten. Turizam Ličko-senjske županije temelji se na izgrađenoj turističkoj infrastrukturi priobalja i otočnog dijela te na atrakcijama kao što su Plitvička jezera, Velebit, Lička Plješevica, kanjon rijeke Une i dolina Gacke. Upravo NP Plitvička jezera predstavlja mogući pokretač razvoja gospodarstva u Županiji, međutim turistička infrastruktura u pogledu hotela, restorana i ostalih sadržaja je nedostatna. Kao najveći razvojni problemi turizma Ličko-senjske županije mogu se istaknuti izrazita sezonalnost, koncentracija turizma u Novalji i Plitvičkim Jezerima, manjak stručnih kadrova, nedovoljno korištenje lokalnih poljoprivrednih proizvoda, nedovoljna kvaliteta turističkih proizvoda i usluga i sl. Kao nužnost na području turizma Županije ističu se podizanje kvalitete turističkih proizvoda i usluga, razvijanje ostalih lokacija, produljenje turističke sezone itd.⁸

Tablica 2.5.1. Vrste turizma u LSŽ

VRSTA TURIZMA	TURISTIČKI PROIZVOD	GLAVNE ATRAKCIJE
Odmorišni	- koncept „sunca i mora“ - odmor u prirodnom okruženju	- NP Plitvička jezera i Velebit - Novalja - Senj - Karlobag
Seoski	- eno-gastroturizam - upoznavanje tradicionalnog života i kulturne baštine	- područje Velebita - Gacko polje
Nautički	- jahting i kruzning turizam	- arhipelag Županije
Sport i avanturizam	- hodanje - biciklizam - lov i ribolov - planinarenje	- NP Plitvička jezera - Velebit - priobalje i otoci - rijeke Gacka, Lika i dr.
Ekoturizam	- boravak u prirodi - promatranje divljine - <i>hiking</i> i <i>trekking</i>	- NP Plitvička jezera - Velebit - očuvano prirodno okruženje

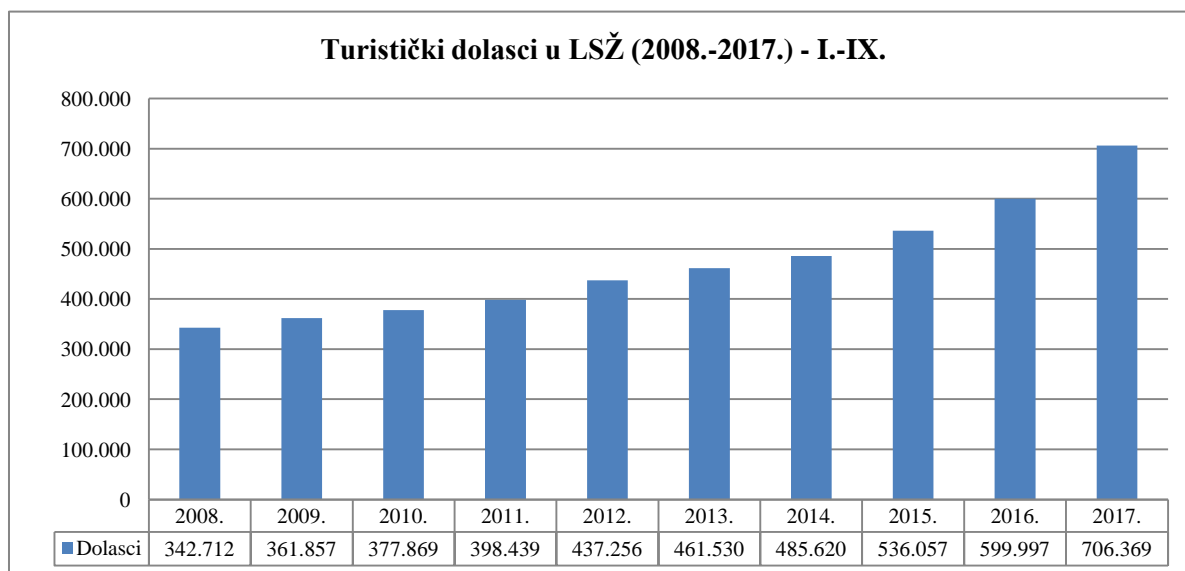
Izvor: vlastita obrada autora

⁷ LIRA, op. cit., 2010., str. 35-36

⁸ Ibid., str. 75-78

Gledajući posljednjih 10 godina (I.-IX. mjesec) uviđa se kontinuirani rast dolazaka turista u Ličko-senjsku županiju. Tako je ukupan broj turističkih dolazaka u Ličko-senjskoj županiji 2008. godine iznosio 342.712, a u 2017. godini 706.369, što predstavlja značajan rast od 206,11% (grafikon 2.5.1.).⁹

Grafikon 2.5.1. Turistički dolasci u LSŽ (2008.-2017.) – I.-IX.

Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: Županijska komora Otočac, *op. cit.*, 2017., str. 3

⁹ <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: Županijska komora Otočac, „Turizam LSŽ u brojkama I-IX 2017“, Korenica, 2017., str. 3

3. NP PLITVIČKA JEZERA I TURIZAM LSŽ

Plitvička jezera su najstariji i najveći nacionalni park RH smješten u Gorskoj Hrvatskoj između planinskog lanca Mala Kapela i Ličke Plješevice. Nacionalni park se većim dijelom nalazi na području Ličko-senjske županije (90,7%), a manjim dijelom na području Karlovačke županije (9,3%). Plitvička jezera su proglašena nacionalnim parkom još 8. travnja 1949. godine. Proces osedranja kojim nastaju sedrene barijere i jezera, univerzalna je vrijednost i razlog uvrštavanja Plitvičkih jezera na UNESCO-vu Listu svjetske baštine 1979. godine. Područje Nacionalnog parka prošireno je 1997. godine te danas park zauzima približno oko 300 km². Park je ponajviše prekriven šumskom vegetacijom, dok jezera kao najatraktivniji dio parka zauzimaju tek oko 1% površine Parka. Jezerski sustav Parka čini 16 imenovanih i nekoliko manjih jezera, a zbog geološke podloge i hidrogeoloških uvjeta dijeli se na Gornja i Donja jezera. NP Plitvička jezera nudi osam programa obilaska jezerskog sustava te četiri planinarske staze. Nacionalni park je otvoren za posjetitelje tijekom cijele godine.¹⁰

Slika 3.1. NP Plitvička jezera

Izvor: <https://raftrek.com/destinations/plitvice-lakes-national-park/>, 03.09.2018.

3.1. Prirodna baština

NP Plitvička jezera ističe se svojim specifičnim prirodnim obilježjima, odnosno svojim geološkim i hidrološkim karakteristikama, raznolikošću biljnog i životinjskog svijeta, raznolikošću staništa i dr.

¹⁰ <https://np-plitvicka-jezera.hr/o-parku/opcenito/>, 03.09.2018.

3.1.1. Geologija i hidrologija

Područje NP Plitvička jezera pripada Dinarskom krškom području sa specifičnim geološkim, geomorfološkim i hidrološkim osobinama. Takvo krško područje karakteriziraju karbonatne stijene vapnenci i dolomiti sa svojom podložnošću kemijskom i mehaničkom trošenju. Prolazeći kroz pukotine karbonatne podloge, voda stvara različite površinske i podzemne krške oblike kao što su škrape, vrtače, krška polja, jame, spilje i dr. Specifične hidrogeološke osobine stijena omogućile su zadržavanje vode na dolomitnim stijenama i kanjonsko urezivanje vode u vapnenačke stijene. Na temelju tih specifičnosti temelji se i sam jezerski sustav Parka koji se dijeli na Gornja i Donja jezera. Gornja jezera su formirana na dolomitima, prostorno i volumenski su dominantnija, prostranija, razvedenija te blažih obala u odnosu na Donja jezera. U ovu skupinu ubrajaju se Prošćansko jezero, Ciginovac, Okrugljak, Batinovac, Veliko jezero, Malo jezero, Vir, Galovac, Milino jezero, Gradinsko jezero, Burgete i jezero Kozjak. Donja jezera su formirana u uskom vapnenačkom kanjonu strmih obala, a u ovu skupinu jezera spadaju jezera Milanovac, Gavanovac, Kaluđerovac i Novakovića Brod. Najveća jezera Parka su Kozjak i Prošćansko jezero.¹¹

Slika 3.1.1.1. Sedrene barijere slapišta Milke Trmine, Donja jezera

Izvor: <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/raznolikost-stanista/voda/>, 03.09.2018.

Na području Parka zabilježeno je 114 speleoloških objekata od čega 82 objekta (72%) čine jame, a ostala 32 (28%) su špiljski objekti, tj. horizontalni objekti. Ukoliko se u obzir uzmu dimenzije, glavninu objekata čine manji objekti (pličići i kraći od 50 m) i to njih 91. Srednje

¹¹ <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/krski-krajobraz/>, 03.09.2018.

velikih objekata (50 do 500 m) ima 23, dok izrazito veliki speleološki objekti (više od 500 m dubine) nisu poznati. Najznačajniji objekti takve vrste u morfološkom smislu su Jama Čudinka (203 m) i jama na Vršiću (154 m). Jama Čudinka je karakteristična po tome što se sastoji samo od jedne prostrane vertikale. Osim navedenih jama, izdvajaju se i špilje u području jezera – Mračna špilja (160 m), Golubnjača (145 m), Špilja vile Jezerkinje (104 m) te Golubnjača na Homoljačkom polju (153 m). Posljednja sustavna istraživanja speleoloških objekata Parka provedena su šezdesetih godina 20. st.¹²

Istaknute površinske vodene pojave Nacionalnog parka su kaskadno formirana jezera različitih veličina. Jezera NP nastala su procesom rasta sedrenih barijera, odnosno pregrađivanjem prvotne riječne doline. Površinske vode zauzimaju manje od 1% površine Nacionalnog parka. Rastom sedrenih barijera povisuje se vodostaj, a samim time se i mijenja volumen vode u jezerima. Jezera Nacionalnog parka spojena su u jedinstveni vodni sustav nizom slapova koji se nalaze među njima. Sedrene barijere su i danas aktivne u vodenim tokovima te mijenjaju izgled jezera i slapova. Sam proces stvaranja sedre vezuje se uz različite alge i bakterije koji predstavljaju životnu zajednicu koja se razvija na kamenju, biljkama i predmetima u vodi. Na tvari koje izlučuju alge i bakterije lijepe se mikrokristali kalcita oko kojih se nastavlja taložiti kalcijev karbonat iz vode te dolazi do stvaranja sedrenih barijera. Oblik sedri daju ponajprije mahovine i to najčešće *Palustriella commutata* koja brzo okamenjuje te vodena mahovina *Ptychostomum pseudotriquetrum* na mirnijim mjestima. Starost aktivnih sedrenih barijera procjenjuje se na oko 6000 do 7000 godina. Istraživanja su pokazala kako je prosječna godišnja brzina taloženja jezerskog sedimenta oko 17 puta manja od brzine rasta sedrenih barijera, a rezultat toga je porast razine jezera. Tako je prije otprilike 400 godina jezero Kozjak bilo podijeljeno na dva jezera odvojena slapom visine 40 m, no podizanjem razine vode došlo je do njihovog postupnog spajanja.¹³

3.1.2. Fauna

NP Plitvička jezera odlikuje se biološkom raznolikošću. Do sada je utvrđeno 259 vrsta kralježnjaka, dok su beskralježnjaci slabije istraženi. Među kukcima se ponajviše ističe močvarni plavac (*Phengaris alcon alcon*) kao kritično ugrožena vrsta leptira koja u Parku ima najgušće populacije. Zanimljiva skupina kukaca su tulari sa 89 registriranih vrsta i jednom

¹² <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/krski-krajobraz/>, 03.09.2018.

¹³ <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/sedra/>, 03.09.2018.

endemskom vrstom, *Drusus croaticus*. Od vretenaca kao važnih bioindikatora vodenih ekosustava može se istaknuti vrsta veliki kralj (*Aeshna grandis*). Među ostalim beskralješnjacima mogu se istaknuti dvije ugrožene i strogo zaštićene vrste deseteronožnih rakova – riječni rak (*Astacus astacus*) i potočni rak (*Austropotamobius torrentium*). Jezera i pritoci jezera dom su i kralježnjacima, odnosno ribama. To se prije svega odnosi na potočnu pastrvu (*Salmo trutta*) koja je danas potisnuta od drugih vrsta kao što su klen (*Leuciscus cephalus*) i štika (*Esox lucius*). Vodozemci i gmazovi zastupljeni su sa 14 vrsta. Najistaknutije vrste vodozemaca su crni daždevnjak (*Salamandra atra*) i veliki alpski vodenjak (*Triturus carnifex*) koji je karakterističan za područje Alpa i zapadnih Dinarida. Od gmazova su najrasprostranjenije vrste živorodna gušterica (*Zootoca vivipara*), velebitska gušterica (*Iberolacerta horvathi*), zmijske poskok (*Vipera ammodytes*), riđovka (*Vipera berus*) i dr. U Parku je do sada zabilježeno 168 vrsta ptica među kojima se ističu djetlići, sove, ptice grabljivice i sjenice, pa je tako u Parku prisutno 9 vrsta djetlova, 12 vrsta grabljivica i 8 vrsta sova. Najbrojnije vrste među grabljivicama i sovama su škanjac (*Buteo buteo*), jastrebača (*Strix uralensis*) te šumska sova (*Strix aluco*). Travnjaci Parka posebno su važni za gnjezdarice eju livadarku (*Circus pygargus*), sovu močvaricu i kosca (*Crex crex*). U NP Plitvička jezera prisutno je preko 50 vrsta sisavaca među kojima se izdvajaju šišmiši sa 22 vrste. Plitvička jezera dom su mnogim zvijerima kao što su medvjed (*Ursus arctos*), vuk (*Canis lupus*), ris (*Lynx lynx*) i vidra (*Lutra lutra*) i koje su strogo zaštićene.¹⁴

Slika 3.1.2.1. Fauna NP Plitvička jezera

Izvor: <http://natjecaj.atlas.hr/fotografija/25468>, 04.09.2018.

¹⁴ <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/fauna/>, 04.09.2018.

3.1.3. Flora

U Nacionalnom parku Plitvička jezera zabilježeno je preko 1400 biljnih vrsta i podvrsta, odnosno 30% od ukupne flore Hrvatske. Raznolikost u pogledu flore rezultat je specifičnog geografskog položaja te geomorfoloških, klimatskih i ekoloških čimbenika. Veliku važnost imaju travnjačka staništa, tj. livade i pašnjaci. Na relativno malom prostoru Nacionalnog parka Plitvička jezera prisutna je kombinacija različitih flornih elemenata poput mediteranskog, mediteransko-atlantskog, ilirskog, balkanskog, karpatskog, euroazijskog i dr. Broj endema u Parku (1,7%) je relativno nizak, međutim zastupljen je niz zanimljivih vrsta poput livadnog procjepka (*Chouardia litardiere*), krškog kukurijeka (*Helleborus multifidus*), hrvatskog karanfila (*Dianthus croaticus*) itd. S druge strane, značajan je veliki udio ugroženih svojti (4,64%). Park je jedino nalazište ugrožene vrste zlatna jezičnica (*Ligularia sibirica*) na prostoru jugoistočne Europe. Uz zlatnu jezičnicu može se još istaknuti i gospina papučica (*Cypripedium calceolus*), ugrožena europska orhideja koja na području Parka ima najbrojnije populacije u Hrvatskoj i šire. Na području Parka su posebno zanimljive biljke mesožderke među kojima je kritično ugrožena vrsta obična tustica (*Pinguicula vulgaris*).¹⁵ Šume zauzimaju tri četvrtine ukupne površine Parka, a nalaze se u različitim stadijima – od šikara do prašumskog stadija. Gledajući zonalno, u Parku nailazimo na zonu bukovih šuma i zonu bukovo-jelovih šuma. Unutar navedenih zona razvijen je niz azonalnih vegetacija kao što su šume vrbe, crne johe, crnog graba, običnog bora, smrekove šume itd.¹⁶

Slika 3.1.3.1. Livadni procjepak

Izvor: <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/flora/>, 04.09.2018.

¹⁵ <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/flora/>, 04.09.2018.

¹⁶ <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/raznolikost-stanista/sume/>, 04.09.2018.

3.1.4. Ostale kategorije zaštićenih područja

Unutar NP postoji pet područja s posebnom zaštitom – posebni rezervat Čorkova uvala, spomenik prirode pećina Golubnjača, spomenik prirode pećina Šupljara, spomenik prirode Crna pećina-Vile jezerkinje te spomenik parkovne arhitekture skupina Tisa u Sertić poljani. Čorkova uvala smatra se najbolje sačuvanom prašumom unutar areala ekosistema šume bukve i jele. Prašuma je 1965. godine proglašena specijalnim rezervatom šumske vegetacije u kojem se mogu naći sve faze razvoja jedne prašume uz dominaciju faze starenja i raspadanja. Posebnost ove prašume su dimenzije stabala jele, smreke i bukve koja dosežu i do 60 m visine te u pojedinim slučajevima i preko 140 cm promjera. Spomenik prirode pećina Golubnjača ima 2 prostrana ulaza visine 46 i 24 m, veliko predvorje i 2 pećinska hodnika dužine 165 m. Kroz pećinu je izgrađeno 230 stepenica. Spomenik prirode pećina Šupljara nalazi se iznad Kaluđerovog jezera s istočne strane. Pećina ima 2 prostrana ulaza, 3 dvorane i prostrani hodnik dužine 68 m. Prva dvorana ima najveću visinu, dok su u drugim dvoranama zastupljeni pećinski ukrasi. Spomenik prirode Crna pećina-Vile jezerkinje nalazi se iznad trećeg slapa Korane. Pećina se sastoji od 2 dvorane spojene stepenicama i ukupne dužine od 105 m. Karakteriziraju je bogatost ukrasima, tj. lijepe kaskade kamenica te bijele zavjese. Skupina tis u Sertić poljani zaštićena je 1962. godine kao spomenik parkovne arhitekture, no takva skupina više ne postoji od 90-ih godina 20. st.¹⁷

3.2. Kulturno-povijesna baština

Prostor Nacionalnog parka Plitvička jezera je mjesto na kojem je čovjek prisutan od prapovijesti kada su na ovom prostoru živjeli Japodi, i to od 12. do 1. st. pr. Kr. kada dolaze pod vlast Rima. U srednjem vijeku Hrvati se miješaju sa Japodima i ostalim stanovništvom, a grade se srednjovjekovne utvrde kao što je Mrsinj grad. Krajem 14. st. dolazi do turskih provala te daljnjeg raseljavanja ovog kraja i naseljavanja vlaškog stanovništva. Od 1712. godine područje Parka nalazi se u sastavu Habsburške Monarhije. Sa razvojačenjem Vojne Krajine 1871. godine i prestankom vojnih sukoba dolazi do razvijanja novog života. U Parku se nalazi veći broj arheoloških lokaliteta koji do danas nisu značajnije istraživani. Najpoznatija i najviše istražena gradina je Krčingrad za koju se pretpostavlja da je izgrađena tijekom 13. st. za knezove Baboniće, a specifična je po tome što se takav oblik kule pojavljuje

¹⁷ NP Plitvička jezera, „Plan upravljanja Nacionalnog parka Plitvička jezera“, Ministarstvo kulture RH, Plitvička jezera, 2007., str.42-43

na još samo 3 mjesta u Europi. Prvi smještajni objekt na području Plitvičkih jezera izgrađen je 1862. godine po nazivom „Turistička kuća“ sa smještajnim kapacitetom za oko 12-15 putnika i mogućnošću posluživanja hrane. Prva cesta na ovom području izgrađena je između 1840. i 1852. godine, a prvi hotel u razdoblju od 1894. i 1896. godine pod nazivom „Hotel Plitvice“. U cilju kompromisa između zaštite prirode i gradnje turističke infrastrukture, arhitekt Zdenko Strižić 1948. godine izradio je „Regulacionu osnovu Plitvičkih jezera“. Na prostoru Parka izgrađene su i tri lugarnice 1954. godine. U selu Korana na sjevernom dijelu Parka nalaze se mlin i pilana koji su zaštićeno kulturno dobro. Na jezeru Burget nalazi se hidroelektrana Burget izgrađena 1936. godine koja se također smatra zaštićenim kulturnim dobrom. U Nacionalnom Parku Plitvička jezera nalazi se nekoliko sela koji su primjer tradicionalnog graditeljstva i načina života, a ističu se selo Korana, Gornji i Donji Babin i dr. Sela NP-a spadaju u zaštićeni kulturni krajolik Parka.¹⁸

Slika 3.2.1. Mlin u Korani

Izvor: <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/kulturno-povijesna-bastina/>, 05.09.2018.

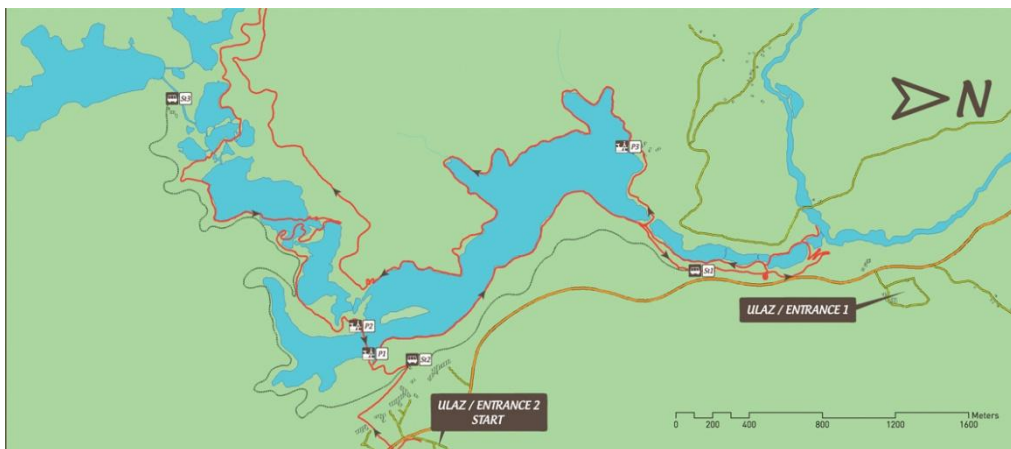
3.3. Programi i aktivnosti

U cilju lakšeg kretanja u jezerskoj zoni, NP Plitvička jezera ima više programa obilaska Parka. Posjetiteljima je omogućen izbor između 2 ulaza sa po četiri programa od kojih svaki ima određene karakteristike. Vremenski i dužinski najkraći program je program A koji traje 2-3 sata i koji obuhvaća stazu duljine 3500 m. Program započinje na sjevernom ulazu u Park (Ulaz 1), a uključuje kružno razgledavanje. U okviru ovog programa može se vidjeti Veliki slap kao najveći slap Nacionalnog parka i općenito Hrvatske. Nastavak šetnje obuhvaća

¹⁸ <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/kulturno-povijesna-bastina/>, 05.09.2018.

kanjon Donjih jezera, odnosno jezera Novakovića brod, Kaluđerovac, Gavanovac i Milinovac. Krajnja točka programa je Kozjački most odakle usponom započinje povratak na polaznu točku. Program K je najduži program te ima dvije varijante, onu s Ulaza 1 i onu s Ulaza 2. Program traje 6-8 sati i obuhvaća stazu duljine 18300 m. Obe varijante programa omogućuju obilazak cijele jezerske zone Parka šetnjom. Obilazak obuhvaća Veliki slap, kanjon Donjih jezera, obalu jezera Kozjak, stazu povrh uzvišenja Stubica te Tomičevo Pogledalo s pogledom na Ciginovac i Prošćansko jezero. Obilazak uključuje i šetnju istočnom, odnosno zapadnom obalom jezera Kozjak.¹⁹

Slika 3.3.1. Program obilaska Parka (K)

Izvor: <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/programi-obilaska-jezera/>, 05.09.2018.

Osim pješačkih tura, NP Pltvička jezera nudi aktivnosti kao što su planinarenje, skijanje i sanjkanje. U sklopu planinarenja kao aktivnosti nude se planinarska staza Medveđak te poučno-rekreativne staze Čorkova uvala i Plitvica. Staza Medveđak pruža panoramski pogled na dio Plitvičkih jezera, a omogućava dolazak na tri vrha: Oštri Medveđak (889 m), Tupi Medveđak (868 m) i Turčić (801 m). Posebnost staze očituje se u starim bukovim šumama i raznolikosti biljnog i životinjskog svijeta. Staza Medveđak sastoji se od dvije ture, od kojih najduža traje oko 2 i pol sata. Poučno-rekreativne staze Čorkova uvala i Plitvica imaju za cilj približiti posjetitelje sa šumskim ekosustavima i drugim prirodnim i kulturnim znamenitostima. Osim edukativnog, ove staze imaju i rekreativni karakter zbog svoje duljine i konfiguracije terena. Staza Čorkova uvala je dulja i iznosi 21 km, dok staza Plitvica iznosi 9 km.²⁰ Skijalište u NP Pltvička jezera smješteno je u naselju Mukinje, a sama staza je duga oko 400 m i nalazi se na 640-700 m nadmorske visine. Osim skijanja i bordanja pruža se mogućnost i sanjkanja niz padinu. U ponudi je i najam skijaške opreme i borderske opreme,

¹⁹ <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/programi-obilaska-jezera/>, 05.09.2018.

²⁰ <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/planinarenje/>, 05.09.2018.

sanjki i sl.²¹ Na području Parka biciklizam nije dopuštena aktivnost. Aktivnost biciklizma moguća je samo na državnim cestama.²²

3.4. Turističko-ugostiteljski objekti

Na području TZO Plitvička jezera djeluje više turističko-ugostiteljskih objekata. U samom Nacionalnom Parku Plitvička jezera nalaze se 4 hotela – hotel „Grabovac“, hotel „Plitvice“, hotel „Bellevue“ i hotel „Jezero“ te 2 kampa – kamp „Korana“ i kamp „Borje“. Izvan NP-a nalazi se još i hotel „Macola“ (udaljen 15 km od NP). Najstariji hotel među navedenim hotelima je hotel „Plitvice“ koji je smješten u samom središtu Nacionalnog parka. Hotel raspolaže s 51 smještajnom jedinicom, a u sklopu hotela je i a la carte restoran sa kapacitetom od 160 sjedećih mjesta. Najveći hotel parka je hotel „Jezero“ udaljen oko 300 m od jezera Kozjak. Hotel raspolaže s 210 soba i 19 apartmana, sadrži restoran kapaciteta od 400 sjedećih mjesta, a i jedan je od vodećih kongresnih hotela na području Like. Kongresne dvorane hotela zajedno imaju kapacitet od oko 370 mjesta. Kampovi na ovom području su autokamp „Korana“ koji ima kapacitet za 2500 kampista i raspolaže s 47 bungalova, dok kamp „Borje“ ima kapacitet za 350 kampista.²³ Osim hotela i kampova, Park ima i 4 restorana – restoran „Lička Kuća“, restoran „Poljana“, restoran „Borje“ i restoran „Korana“, 3 bistroa – bistro „Vučnica“, bistro „Hladovina“ i bistro „Kozjačka Draga“, 3 buffeta – buffet „Kupalište“, buffet „Slap“ i buffet „Labudovac“ te 2 caffe bara – „Flora“ i „Rapajinka“. Nacionalni restoran Lička kuća nalazi se nasuprot sjevernog ulaza u Park. Restoran je izgrađen 1972., a restauriran 2015. godine. Gostima se nude specijaliteti ličkoga kraja spravljeni prema tradicionalnim receptima.²⁴

Hoteli „Jezero“, „Plitvice“, „Bellevue“ i „Macola“ raspolažu sa ukupno 995 postelja, dok ostale smještajne kapacitete čine 140 kamp jedinica u kampu „Borje“, 143 postelje u ostalim ugostiteljskim objektima za smještaj, 56 postelja u Učeničkom domu, 54 kreveta u hostelu „Falling lakes“, 50 postelja u hostelu „Lana Haus“, 51 postelja u Pastoralnom centru, 118 postelja u Turističkom naselju i 3249 postelja u privatnom smještaju (250 apartmana i 955

²¹ <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/skijanje-i-sanjkanje/>, 05.09.2018.

²² <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/biciklizam/>, 05.09.2018

²³ <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/hoteli-i-kampovi/>, 05.09.2018.

²⁴ <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/ugostiteljstvo/>, 05.09.2018.

soba). Kapaciteti privatnog smještaja nalaze se u 406 domaćinstava unutar 24 naselja Općine Plitvička jezera.²⁵

Slika 3.4.1. Hotel „Plitvice“

Izvor: <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/hoteli-i-kampovi/>, 05.09.2018.

3.5. Turistički promet

U cilju sagledavanja utjecaja Nacionalnog parka Plitvička jezera na turizam Ličko-senjske županije posebno su relevantni podaci koji se tiču broja posjetitelja NP. U ovom dijelu rada prikazani su broj posjetitelja NP Plitvička jezera u proteklih 5 godina, struktura gostiju prema zemlji porijekla, potom turistički promet gledan s aspekta smještajnih objekata na području NP Plitvička jezera i TZO Plitvička jezera te usporedba rezultata TZO Plitvička jezera sa ostalim TZ Ličko-senjske županije.

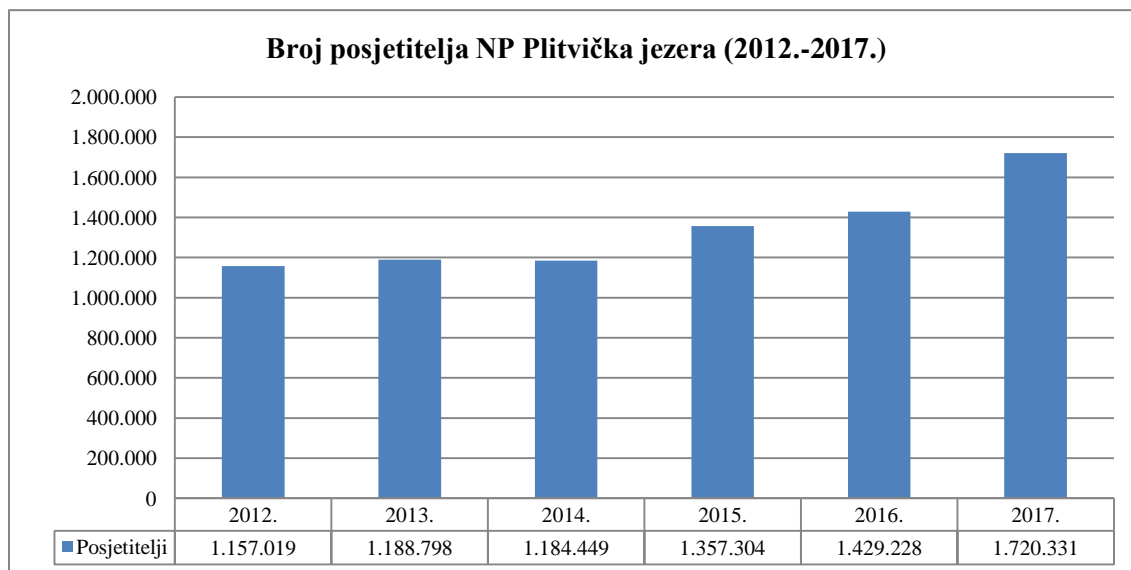
3.5.1. Posjetitelji NP

Izuzevši 2014. godinu kada se bilježi manji pad, NP Plitvička jezera u razdoblju od 2012. do 2017. godine bilježe rast broja posjetitelja. NP je 2012. godine posjetilo 1.157.019 turista, dok je u 2017. godini ova brojka dosegla iznos od 1.720.331 posjetitelja što predstavlja rast od oko 48,69%. Gledajući samo 2017. i 2016. godinu također se uviđa kako su ostvareni značajni rezultati u cilju privlačenja dodatnog broja gostiju u NP Plitvička jezera. U 2017. godini u odnosu na prethodnu godinu ostvaren je rast dolazaka od oko 20,37%. Ukoliko se ovakav

²⁵ <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, „Izvešće o radu TZO Plitvička jezera 1.1.-31.12.2017.“, Korenica, 2018., str. 2

trend nastavi, u sljedećim se godinama očekuje daljnje povećanje broja dolazaka posjetitelja u NP (grafikon 3.5.1.1.).²⁶

Grafikon 3.5.1.1. Broj posjetitelja NP Plitvička jezera (2012.-2017.)

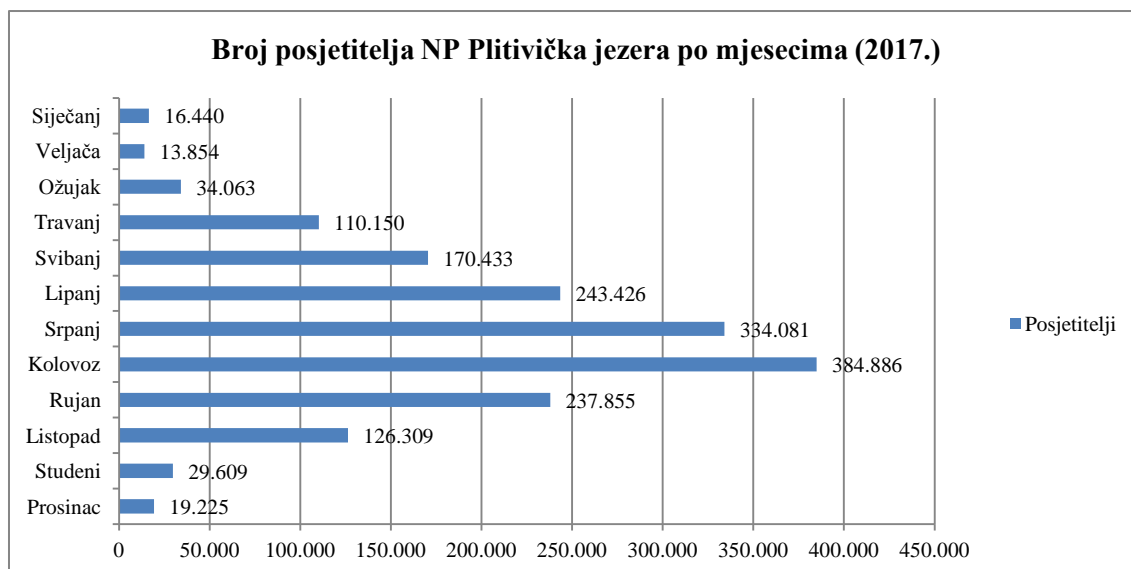
Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, op. cit., 2018., str. 8

Posebna pažnja posvećena je analizi dolazaka prema različitim razdobljima u 2017. godini. Specifičnost NP Plitvička jezera u odnosu na ostale turističke destinacije Ličko-senjske županije i većine drugih turističkih destinacija RH je postojanje cjelogodišnjeg turizma. Analizirajući broj posjetitelja s obzirom na mjesec u godini, iz podataka e-Visitora vidljivo je da je u 2017. godini najviše posjetitelja bilo u razdoblju od početka travnja do konca listopada. Najveći broj posjetitelja bilježi kolovoz i to 384.886 posjetitelja. Slijede srpanj sa 334.081 posjetiteljem, lipanj sa 243.426 posjetitelja, rujanj sa 237.855 posjetitelja itd. Najmanji broj posjetitelja bilježi veljača sa 13.854 posjetitelja (grafikon 3.5.1.2.).²⁷

²⁶ <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, op. cit., 2018., str. 8

²⁷ Ibid., str. 8

Grafikon 3.5.1.2. Broj posjetitelja NP Plitvička jezera po mjesecima (2017.)

Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, op. cit., 2018., str. 8

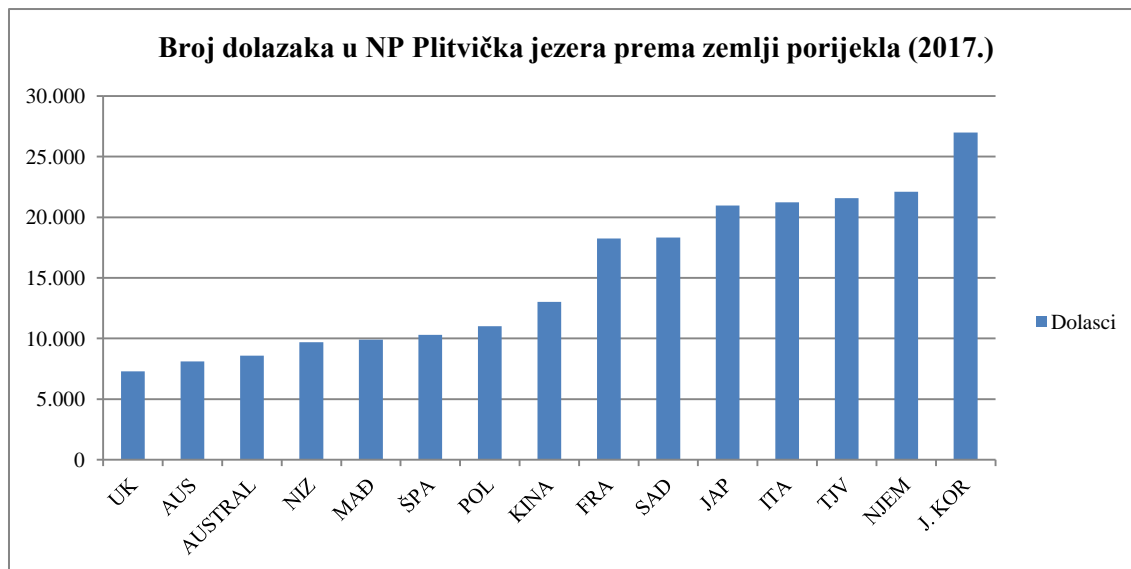
3.5.2. Struktura gostiju NP

U cilju dobivanja podataka o strukturi gostiju NP, može se provesti i analiza s aspekta zemlje porijekla turista. Gledajući broj dolazaka u 2017. godini, uviđa se da najveći broj gostiju dolazi iz Južne Koreje i to 26.893 gosta, što predstavlja udio od 11,87% uzimajući u obzir samo navedene zemlje. Slijede Njemačka, Tajvan, Italija i Japan sa približno istim brojem dolazaka od oko 20 000, tj. udjelom od približno 9%.

Gledajući broj noćenja u istoj godini, moguće je uvidjeti da najviše noćenja ostvaruju turisti iz Njemačke i to 38.742 noćenja ili 12,28% od ukupnih noćenja turista promatranih zemalja. Slijede Italija sa 32.732 noćenja (10,38%), Južna Koreja sa 29.080 noćenja (9,22%), Francuska sa 28.286 noćenja (8,97%) itd. Broj posjetitelja i noćenja u NP Plitvička jezera prema zemljama porijekla prikazani su grafikonima (grafikon 3.5.2.1. i 3.5.2.2.).²⁸

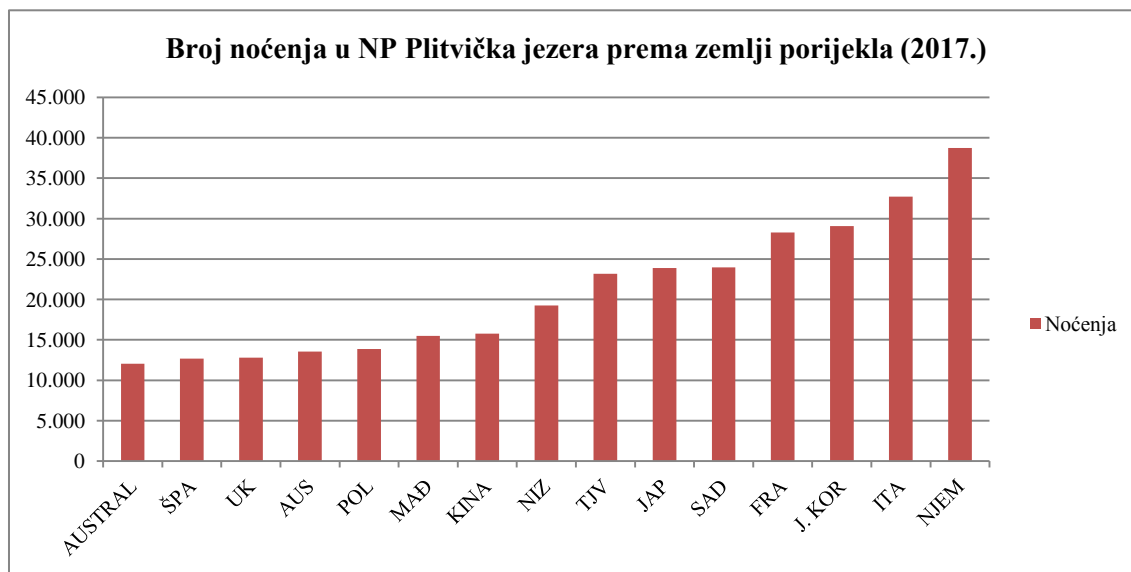
²⁸ <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, op. cit., 2018., str. 10

Grafikon 3.5.2.1. Broj dolazaka u NP Plitvička jezera prema zemlji porijekla (2017.)

Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, op. cit., 2018., str. 10

Grafikon 3.5.2.2. Broj noćenja u NP Plitvička jezera prema zemlji porijekla (2017.)

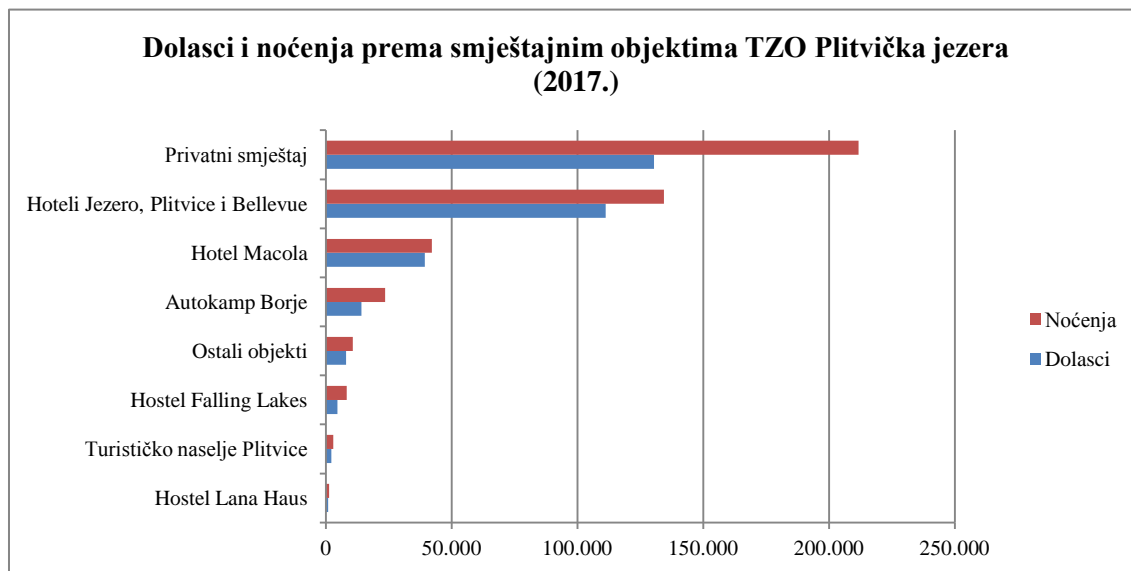
Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, op. cit., 2018., str. 10

3.5.3. Smještajni objekti

Što se tiče turističkog prometa na području TZO Plitvička jezera prema smještajnim objektima uviđa se da najveći broj noćenja i dolazaka bilježi privatni smještaj gdje je 130.418 turista ostvarilo 211.725 noćenja, a prosječna duljina boravka iznosi 1,6 dana. Posebno velik udio u ukupnim noćenjima u privatnom smještaju imaju strani gosti (97,6%). Slijede hoteli JU NP Plitvička jezera sa 111.166 dolazaka i 134.404 noćenja što je povećanje dolazaka za 16%, a noćenja za 14% u odnosu na prethodnu godinu. Prosječna duljina boravka u ovim hotelima

iznosi 1,2 dana, što je rezultat toga da većinu gostiju čine gosti agencijskih grupa Dalekog istoka. Hotel „Macola“ također ostvaruje zadovoljavajuće rezultate i bilježi povećanje dolazaka za 10%, a noćenja za 8% u odnosu na 2016. godinu. U 2017. godini hotel je ostvario 42.039 noćenja od strane 39.321 gosa.²⁹

Grafikon 3.5.3.1. Dolasci i noćenja prema smještajnim objektima TZO Plitvička jezera (2017.)

Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, op. cit., 2018., str. 4-7

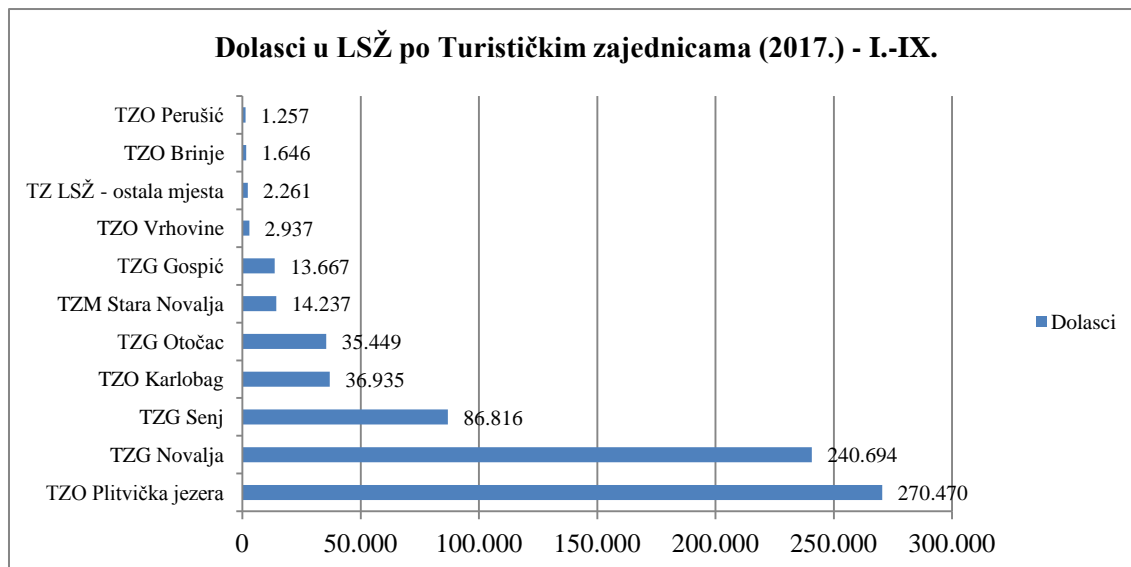
3.5.4. Turističke zajednice LSŽ

U cilju analize utjecaja NP Plitvičkih jezera na noćenja i dolaske turista, posebno su relevantni podaci o noćenjima i dolascima prema Turističkim zajednicama u Ličko-senjskoj županiji. U 2017. godini (I. do IX. mjesec) najviše dolazaka zabilježila je Turistička zajednica općine Plitvička jezera i to 270.470 dolazaka, što predstavlja udio od 38,29% u ukupnim dolascima. Odmah iza TZO Plitvička jezera slijede TZG Novalja sa 240.694 dolaska (34,07%), TZG Senj sa 86.816 dolazaka (12,29%) itd. Ukoliko se u obzir uzmu ukupna noćenja po općinama, tada je vidljivo da TZO Plitvička jezera u 2017. godini (I.-IX.) zauzima treće mjesto sa 384.879 noćenja, odnosno udjelom od 12,42%, što je značajno manje od TZG Novalje koja broji 1.783.424 noćenja (57,54%). Nešto više noćenja od TZO Plitvička jezera ima TZG Senj koja bilježi 500.673 noćenja (16,15%).³⁰

²⁹ <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, op. cit., 2018., str. 4-7

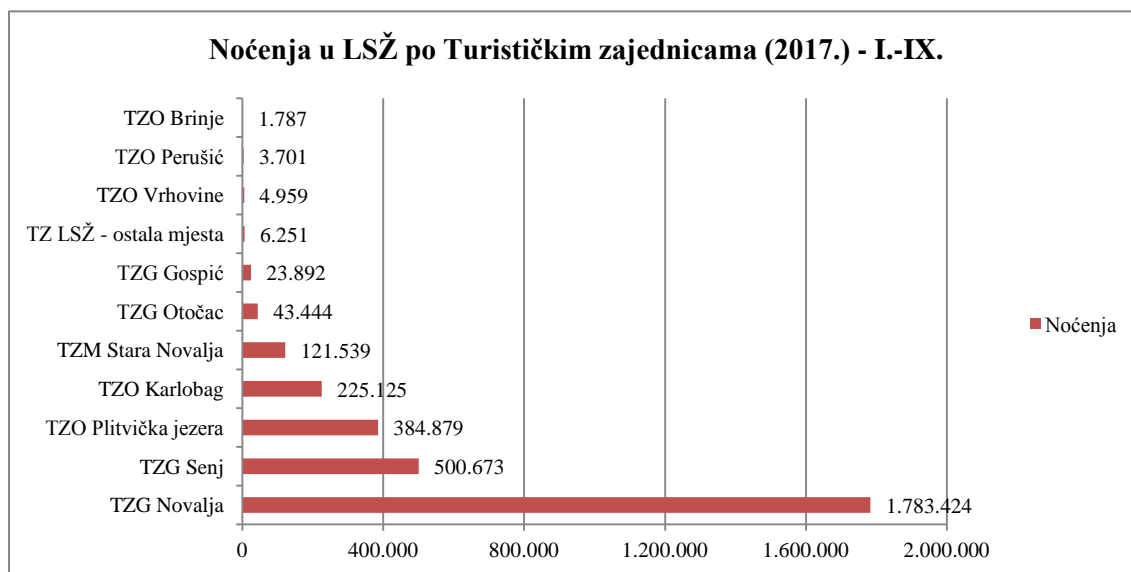
³⁰ <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: Županijska komora Otočac, op. cit., 2017., str. 7

Grafikon 3.5.4.1. Dolasci u LSŽ po Turističkim zajednicama (2017.) – I.-IX.

Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: Županijska komora Otočac, op. cit., 2017., str. 7

Grafikon 3.5.4.2. Noćenja u LSŽ po Turističkim zajednicama (2017.) – I.-IX.

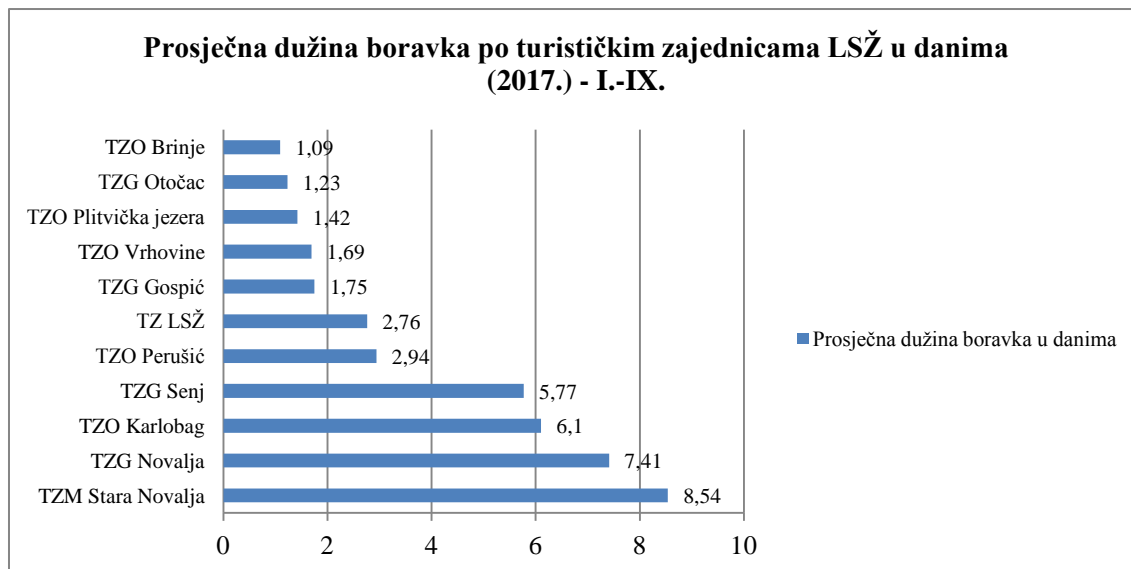

Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: Županijska komora Otočac, op. cit., 2017., str. 7

Ukoliko se gleda prosječna duljina boravka u LSŽ po Turističkim zajednicama, tada TZO Plitvička jezera zauzima tek 9. mjesto sa prosječnom duljinom boravka gostiju od 1,42 dana. U ovim podacima prednjače TZM Stara Novalja (8,53 dana), TZG Novalja (7,41 dan) te TZO Karlobag (6,1 dan) što je vidljivo iz grafikona (grafikon 3.5.4.3.).³¹

³¹ <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: Županijska komora Otočac, op. cit., 2017., str. 8

Grafikon 3.5.4.3. Prosječna dužina boravka u LSŽ po turističkim zajednicama (2017.)

Izvor: <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: *Županijska komora Otočac, op. cit., 2017., str. 8*

4. TEMELJNE MJERE I CILJEVI UPRAVLJANJA PARKOM

4.1. Ciljevi i mjere

U svrhu daljnje eksploatacije NP Plitvička jezera u skladu s načelima održivog razvoja nužno je i potrebno donošenje određenih mjera i ciljeva koji bi obuhvatili sve važne aspekte upravljanja Parkom. Imajući u vidu ulogu NP Plitvička jezera kao jednog od temelja turizma Ličko-senjske županije, još je veća potreba ulaganja dodatnih resursa u razvoj Parka na svim razinama.

4.1.1. Biološka raznolikost i kulturna baština

Ciljevi očuvanja biološke raznolikosti usmjereni su ponajviše na očuvanje šuma, vodenih ekosustava i travnjaka kao staništa mnogih vrsta. Cilj upravljanja šumama NP Plitvička jezera je osiguranje šumskih ekosustava i općekorisnih funkcija šuma. Mjere koje bi se mogle provesti trebale bi se temeljiti na praćenju stanja dinamike šumskih ekosustava, a podrazumijevaju kontinuirana istraživanja šumskih ekosustava, izradu Programa zaštite šumskih ekoloških sustava, izradu smjernica za korištenje privatnih šuma, otvaranje edukativnih centara s tematikom šumarstva i dr. Na osnovi dosadašnjih praćenja, šume se prirodno razvijaju i osiguravaju sve općekorisne funkcije. U obzir bi se trebali uzeti i vodeni ekosustavi, odnosno očuvanje razvoja sedrotvornih riječnih zajednica i osiguranje opstanka biljnih i životinjskih zajednica tih ekosustava. U tu svrhu bi se trebalo poduzeti određene mjere poput sanacije antropogenih utjecaja, izrade studije utjecaja sustava za razgledavanje na vodene ekosustave, monitoringa parametara odgovornih za eutrofikacijske procese, očuvanje vodenih staništa, očuvanje bioloških vrsta značajnih za stanišni tip, uklanjanje stranih vrsta itd. U sklopu očuvanja biološke raznolikosti potrebno je voditi računa i o očuvanju travnjačkih površina i to uklanjanjem drvenaste vegetacije prema planu, održavanjem travnjaka, uklanjanjem ambrozije te monitoringom.³²

Osim biološke raznolikosti, računa treba voditi i o kulturnoj baštini, tj. njenom sustavnom istraživanju, očuvanju i prezentaciji. To se odnosi na očuvanje seoskog prostora i tradicionalnog načina privređivanja. Mjere očuvanja kulturne baštine podrazumijevaju edukaciju lokalnog stanovništva o kulturnim vrijednostima, osnutak etno-parka ili muzeja,

³² NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str.53-54

osmišljavanje izložbe kulturne baštine, istraživanje arheoloških lokaliteta na prostoru Parka, valorizaciju graditeljske baštine i dr. Bitan element predstavljaju znanstvena istraživanja, tj. prikupljanje relevantnih podataka o sastavnicama zaštićenog područja kako bi se lakše upravljalo Parkom. U ovom se kontekstu kao mjere mogu naznačiti prikupljanje postojećih podataka o dosadašnjim istraživanjima, sustavno provođenje znanstvenih istraživanja, osiguranje provođenja znanstvenih istraživanja na temelju potreba, utvrđivanje potreba za pokretanjem istraživanja, monitoring itd.³³

Tablica 4.1.1.1. Prirodna i kulturna baština te znanstvena istraživanja – ciljevi i mjere

SEGMENT	CILJ	MJERE
Biološka raznolikost	- očuvanje i osiguranje prirodnog stanja šumskih ekosustava, vodenih ekosustava i travnjačkih površina	- kontinuirana istraživanja šumskih ekosustava i monitoring - praćenje parametara vezanih za eutrofikacijske procese - sustavno održavanje travnjaka
Kulturna baština	- istraživanje, očuvanje i prezentacija kulturne baštine te očuvanje seoskog prostora, poljoprivrede, stočarstva i sličnih načina privređivanja	- edukacija lokalnog stanovništva - osnivanje etno-parka - izložbe kulturne baštine - valorizacija kulturne baštine
Znanstvena istraživanja	- prikupljanje relevantnih podataka o zaštićenom području (staništa i vrste, kulturna baština i dr.)	- prikupljanje postojećih podataka - provođenje istraživanja - praćenje stanja (monitoring)

Izvor: NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 53-55

4.1.2. Marketing

Marketinški ciljevi Parka usmjereni su prije svega na upravljanje posjetiteljima, programe i naplate ulaznica, interpretaciju i edukaciju, smještaj i usluge te promidžbu. Upravljanje posjetiteljima ima za zadatak omogućiti kvalitetne posjete posjetiteljima uz visok stupanj organiziranosti i minimalizaciju štetnog utjecaja na Park. U tom kontekstu potrebno je odrediti prihvatni kapacitet za cijeli NP, a posebice za Veliki slap, kanjon Korane, Galovački prsten i druge atrakcije. Ostale mjere uključuju izradu novog koncepta sustava posjećivanja, razvijanje ekološki prihvatljivog sustava prometa u Parku, otvaranje alternativnih odredišta,

³³ NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 55

osmišljavanje programa za ciljne skupine posjetitelja i uspostavu nadzora nad posjetiteljima. Cilj na području interpretacije i edukacije je razumijevanje vrijednosti Plitvičkih jezera od strane zaposlenika, domaćeg stanovništva i posjetitelja te uživanje u prirodnoj baštini Parka. Razvijanje u tom smjeru zahtijeva gradnju tematskih centara i poučnih staza, poboljšanje vodičke i interpretacijske službe, osmišljavanje tematskih programa za posjetitelje, uspostavu edukativnih centara i osmišljavanje edukativnog i promidžbenog materijala za sva ciljna tržišta. Izuzetno je bitno uložiti resurse i u podizanje kvalitete smještaja i usluga na području Parka uz poštivanje ekoloških kriterija. To se može postići primjenom tehnologije povoljnije za okoliš, korištenjem lokalnih resursa te boljom komunikacijom i suradnjom s turističkim dionicima izvan i unutar Parka. Naposljetku, nalaže se korištenje promidžbe kao sredstva poboljšanja imidža Nacionalnog Parka i to uz promicanje Parka na nacionalnom i međunarodnom tržištu, suradnju sa stručnim službama i međunarodnim parkovima, sudjelovanje na specijaliziranim sajmovima, pojačavanje promocije edukativnih programa i uspostavu informacijskih punktova.³⁴

Tablica 4.1.2.1. Marketing – ciljevi i mjere

SEGMENT	CILJ	MJERE
Upravljanje posjetiteljima	- kvalitetna posjeta posjetiteljima, visoka organiziranost i minimalizacija štetnog utjecaja	- određivanje prihvatnog kapaciteta - novi koncept sustava posjećivanja - ekološki prihvatljiv sustav prometa - nadzor nad posjetiteljima
Interpretacija i edukacija	- razumijevanje vrijednosti Plitvičkih jezera od strane zaposlenika, lokalnog stanovništva i posjetitelja	- gradnja tematskih centara - poboljšanje vodičke službe - osmišljavanje tematskih programa i edukativnog promidžbenog materijala
Smještaj i usluge	- podizanje kvalitete smještaja i usluga vodeći računa o ekološkim kriterijima te korištenje lokalnih resursa	- primjena za okoliš povoljnije tehnologije - korištenje lokalnih resursa i suradnja s ostalim turističkim dionicima
Promidžba	- poboljšanje slike o NP i podizanje općeg znanja o vrijednostima Parka	- kontinuirana promocija Parka - suradnja sa stručnim službama - sudjelovanje na specijaliziranim sajmovima

Izvor: NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 56-57

³⁴ NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 56-57

4.1.3. Infrastruktura i stanovništvo

U pogledu infrastrukture nužna je uspostava prometa sukladno svrsi NP i potrebama dionika. Mjere za razvoj prometa su izmještanje tranzitnog prometovanja izvan granica Nacionalnog parka, izvršavanje prekategorizacije prometnica u NP te zadovoljavanje potreba lokalnog stanovništva. Vrlo je bitno i izmještanje prometa opasnog tereta s prometnice D52 na cestu Gospić-Korenica. Osim prometne infrastrukture, potrebno je raditi i na razvoju ostale infrastrukture s minimalnim utjecajem na okoliš. To podrazumijeva osiguranje vodoopskrbe izvan slivnog područja Plitvičkih jezera, određenje biološkog minimuma protoka jezera, osiguranje kvalitetne odvodnje, uspostavu elektroopskrbnog sustava te određenje maksimalnog broja telekomunikacijskih uređaja i uspostavu podzemnog telekomunikacijskog sustava. Posebno važan segment je i suradnja s lokalnim stanovništvom koja se postiže različitim mjerama poput organizacije edukativnoga rada, osmišljavanja zajedničkih promidžbenih programa, uključivanje naselja u sustav posjećivanja, podržavanje tradicionalne poljoprivrede i sl. Kao ciljevi se mogu još spomenuti i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa unutar Parka te unaprjeđenje zakonskog okvira u svrhu učinkovitog upravljanja Parkom.³⁵

Tablica 4.1.3.1. Infrastruktura i stanovništvo – ciljevi i mjere

SEGMENT	CILJ	MJERE
Infrastruktura	- uspostava prometa sukladno svrsi NP i razvoj infrastrukture s minimalnim utjecajem na okoliš	- sustavna prekategorizacija prometnica u Parku - osiguranje vodoopskrbe van slivnog područja Parka - osiguranje kvalitetne odvodnje
Lokalno stanovništvo	- uspostava suradnje s lokalnim stanovništvom u cilju ostvarivanja vizije Parka	- organizacija edukativnog rada - osmišljavanje promidžbenih programa - podržavanje tradicionalne poljoprivrede
Općenito	- rješavanje imovinsko-pravnih odnosa unutar Parka te unaprjeđenje zakonskog okvira	- povećanje površine u vlasništvu NP - predlaganje izmjena u Zakonu o zaštiti prirode - izrada sustavne koncepcije identiteta Parka

Izvor: NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 57-58

³⁵ NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 57-58

4.2. Zoniranje područja

Koncept zoniranja se temelji na principu zaštite i očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti. Za područje NP Plitvička jezera utvrđene su tri zone – zona stroge zaštite, zona aktivne zaštite i zona korištenja.

Zona stroge zaštite (1) može se podijeliti na zonu najstrože zaštite i zonu vrlo stroge zaštite. Zona najstrože zaštite (1a) je područje od osobitog značaja s neizmijenjenom prirodom i visokom biološkom raznolikošću. Ova zona obuhvaća šumske rezervate u Čorkovoj uvali, Seliški vrh, Crni Vrh, Kik, Riječicu-Proščanski vrh i Medveđak. U ovoj zoni je dopušteno provođenje znanstvenih istraživanja, dok pristup posjetiteljima nije dozvoljen. Zona vrlo stroge zaštite (1b) je područje s neizmijenjenom ili neznatno izmijenjenom prirodom i visokom raznolikošću u kojem se provode minimalne upravljačke aktivnosti. U ovu zonu ulazi većina šumskih prostora Nacionalnog parka. Dopuštena aktivnost je provođenje znanstvenih istraživanja i monitoringa, a posjećivanje područja moguće je samo ograničenom broju osoba i u ograničenom vremenu i to uz vođenje stručnog vodiča Parka u zoni obilježenih staza.³⁶

Pod zonom aktivne zaštite (2) podrazumijeva se zona aktivne zaštite staništa i zona aktivne zaštite šumskih ekoloških sustava. Zona aktivne zaštite staništa (2a) je područje velike vrijednosti za očuvanje staništa podvrgnuto aktivnoj intervenciji. U Nacionalnom parku Plitvička jezera u ovu zonu spadaju travnjaci na Brezovačkom i Homoljačkom polju, travnjaci oko Vrela i Rudanovca i oko Čuić Krčevine, cret na ušću Matice kod Plitvičkog Ljeskovca te ostale male travnjačke površine. U ovoj zoni dopušteno je provođenje znanstvenih istraživanja i praćenje stanja, provođenje mjera i aktivnosti u svrhu očuvanja vrsta i dr. Posjećivanje je dopušteno po stazama i uz korištenje vodiča. Drugi tip zone je zona aktivne zaštite šumskih ekoloških sustava, a u nju ulaze šume na području oko Kuselja i Pavlovačkog vrha, Babinog potoka, između Brezovačkog polja i Lisine, oko Kose te šumske kulture na Brezovačkom polju. Dopuštene aktivnosti su nadzor područja, znanstvena istraživanja, praćenje stanja vode, flore i faune i dr. Kretanje posjetitelja dopušteno je samo po stazama uz korištenje vodiča.³⁷

Zona korištenja (3) je zona s najmanjim ograničenjima od navedenih zona. Razlikuju se zona naselja i zona rekreacije i turističke infrastrukture. Zona naselja (3a) obuhvaća sva sela i

³⁶ NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 65

³⁷ Ibid., str. 68

zaseoke te neposredno okruženje i to Plitvička jezera, Jezerce, Plitvicu, Pojanak, Rastovaču, Babin Potok i dr. Na ovom području su dopuštena znanstvena istraživanja, monitoring, korištenje prirodnih dobara u skladu s održivim razvojem, očuvanje biološke raznolikosti itd. Posjećivanje i kretanje posjetitelja dopušteno je po označenim stazama uz pridržavanje pravila ponašanja. Zona rekreacije i turističke infrastrukture je područje s prirodnim, kulturnim, odgojno-obrazovnim i turističko-rekreativnim vrijednostima. Na području ove zone dopuštena su znanstvena istraživanja, praćenje stanja, nadzor, a s aspekta turista stalna mogućnost posjećivanja i rekreacije u granicama određenim prihvatnim kapacitetom područja.³⁸

Tablica 4.2.1. Zoniranje NP Plitvička jezera

ZONA	PODRUČJE	UKUPNO (ha)	POSTOTAK
Zona 1	1. Šumski rezervat u Čorkovoj uvali 2. Seliški vrh 3. Crni Vrh 4. Kik 5. Rječica - Proščanski vrh 6. Medvedak 7. šumski prostor unutar NP	19.761	66,80%
Zona 2	8. Brezovačko i Homoljačko Polje 9. Vrela i Rudanovci 10. Čuić Krčevina 11. Travnjačke površine 12. Kosa 13. Brezovačko polje	9.348	31,50%
Zona 3	14. područje sela i zaseoka te prostor koji ih neposredno okružuje 15. područje posjetiteljske i turističke infrastrukture, prirodnih i kulturnih vrijednosti	504	1,70%

Izvor: Izrađeno prema: NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 61

³⁸ NP Plitvička jezera, op. cit., 2007., str. 70

5. ZAKLJUČAK

Nacionalni Park Plitvička jezera jedan je od najpoznatijih i najatraktivnijih nacionalnih parkova RH. Svojom prirodnom i kulturno-povijesnom baštinom Park privlači velik broj turista iz različitih krajeva svijeta. Specifičnost parka su 16 jezera nastalih procesom osedranja, odnosno rasta sedrenih barijera. Jezera Parka dijele se na Gornja jezera koja su volumenski veća i Donja jezera koja su formirana u uskom kanjonu. NP Plitvička jezera ističe se raznolikošću biljnog i životinjskog svijeta te je dom mnogim ugroženim i zaštićenim vrstama. Park se očituje i mnogim kulturnim dobrima koja predstavljaju dodatnu atrakcijsku osnovu. Razgledavanje ljepota Parka osmišljeno je kroz različite programe, a posjetitelji mogu provoditi različite aktivnosti poput pješaćenja, planinarenja, skijanja i dr. Na području Parka nalazi se nekoliko turističko-ugostiteljskih objekata. Park bilježi trend rasta posjeta, a najveći broj gostiju dolazi iz Dalekog istoka. Područje Plitvičkih jezera prednjači u broju dolazaka u Ličko-senjskoj županiji te je pri vrhu u broju noćenja.

Iz analize Nacionalnog parka Plitvička jezera može se zaključiti da Park ima važnu ulogu u razvoju turizma Ličko-senjske županije. Snažan atraktivni faktor Parka utječe na dodatna ulaganja u turističku infrastrukturu, kao i na ostale gospodarske djelatnosti. Međutim, vrlo je bitno pronaći pravi način upravljanja ovim prirodnim dobrom kako bi ga se očuvalo za buduće naraštaje. To se prije svega odnosi na donošenje ciljeva i mjera na području bioraznolikosti, kulturne baštine, infrastrukture, stanovništva, marketinga i dr. Posebno je važna implementacija koncepta zoniranja područja koji bi doveo do još kvalitetnije zaštite ovog važnog resursa.

LITERATURA:

1. <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: TZO Plitvička jezera, „Izvešće o radu TZO Plitvička jezera 1.1.-31.12.2017.“, Korenica, 2018.
2. <https://www.evisitor.hr/>; Navedeno prema: Županijska komora Otočac, „Turizam LSŽ u brojkama I-IX 2017“, Korenica, 2017.
3. LIRA, „Županijska razvojna strategija Ličko-senjske županije 2011.-2013.“, Gospić, 2010.
4. NP Plitvička jezera, „Plan upravljanja Nacionalnog parka Plitvička jezera“, Ministarstvo kulture RH, Plitvička jezera, 2007.
5. <http://natjecaj.atlas.hr/fotografija/25468>, 04.09.2018.
6. <http://visit-lika.com/page/karta>, 26.08.2018.
7. <https://np-plitvicka-jezera.hr/o-parku/opcenito/>, 03.09.2018.
8. <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/biciklizam/>, 05.09.2018
9. <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/planinarenje/>, 05.09.2018.
10. <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/programi-obilaska-jezera/>, 05.09.2018.
11. <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/aktivnosti/skijanje-i-sanjkanje/>, 05.09.2018.
12. <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/hoteli-i-kampovi/>, 05.09.2018.
13. <https://np-plitvicka-jezera.hr/planirajte-posjet/ugostiteljstvo/>, 05.09.2018.
14. <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/kulturno-povijesna-bastina/>, 07.09.2018.
15. <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/raznolikost-stanista/voda/>, 03.09.2018.
16. <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/krski-krajobraz/>, 03.09.2018.
17. <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/sedra/>, 03.09.2018.
18. <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/fauna/>, 04.09.2018.
19. <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/flora/>, 04.09.2018.
20. <https://np-plitvicka-jezera.hr/prirodna-i-kulturna-bastina/prirodna-bastina/raznolikost-stanista/sume/>, 04.09.2018.

21. <https://raftrek.com/destinations/plitvice-lakes-national-park/>, 03.09.2018.
22. <https://www.licko-senjska.hr/index.php/o-zupaniji/opci-podatci>, 26.08.2018.

POPIS SLIKA:

Slika 2.1. Ličko-senjska županija	2
Slika 3.1. NP Plitvička jezera	8
Slika 3.1.1.1. Sedrene barijere slapišta Milke Trnine, Donja jezera	9
Slika 3.1.2.1. Fauna NP Plitvička jezera	11
Slika 3.1.3.1. Livadni procjepak	12
Slika 3.2.1. Mlin u Korani	14
Slika 3.3.1. Program obilaska Parka (K)	15
Slika 3.4.1. Hotel „Plitvice“	17

POPIS TABLICA:

Tablica 2.3.1. Prometna povezanost LSŽ	4
Tablica 2.5.1. Vrste turizma u LSŽ	6
Tablica 4.1.1.1. Prirodna i kulturna baština te znanstvena istraživanja – ciljevi i mjere	25
Tablica 4.1.2.1. Marketing – ciljevi i mjere	26
Tablica 4.1.3.1. Infrastruktura i stanovništvo – ciljevi i mjere	27
Tablica 4.2.1. Zoniranje NP Plitvička jezera	29

POPIS GRAFIKONA:

Grafikon 2.5.1. Turistički dolasci u LSŽ (2008.-2017.) – I.-IX.	7
Grafikon 3.5.1.1. Broj posjetitelja NP Plitvička jezera (2012.-2017.)	18
Grafikon 3.5.1.2. Broj posjetitelja NP Plitvička jezera po mjesecima (2017.)	19
Grafikon 3.5.2.1. Broj dolazaka u NP Plitvička jezera prema zemlji porijekla (2017.)	20
Grafikon 3.5.2.2. Broj noćenja u NP Plitvička jezera prema zemlji porijekla (2017.)	20
Grafikon 3.5.3.1. Dolasci i noćenja prema smještajnim objektima TZO Plitvička jezera (2017.)	21
Grafikon 3.5.4.1. Dolasci u LSŽ po Turističkim zajednicama (2017.) – I.-IX.	22
Grafikon 3.5.4.2. Noćenja u LSŽ po Turističkim zajednicama (2017.) – I.-IX.	22
Grafikon 3.5.4.3. Prosječna duljina boravka u LSŽ po turističkim zajednicama (2017.)	23